

RP 33/2011 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av hälsoskyddslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Hälsoskyddslagen föreslås bli ändrad så att närmare bestämmelser om utredning av och anmälan om epidemier orsakade av hushållsvatten och badvatten ska utfärdas genom förordning av statsrådet i stället för genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Dessutom ska de gamla organisationsnamnen i bestämmelsen om undersökningslaboratorier ses över och bestämmelsen förenhetligas med livsmedelslagen.

Lagen avses träda i kraft den 1 december 2011.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

I 20 a § i hälsoskyddslagen (763/1994) finns om ett bemyndigande att genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärda förordning i fråga om utredning av och anmälan om epidemier förorsakade av hushållsvatten.

Hälsoskyddslagen ändras så att bestämmelser om utredning av och anmälan om epidemier förorsakade av hushållsvatten hädanefter utfärdas genom förordning av statsrådet. Hälsoskyddslagen förenhetligas till denna del med 45 § 2 mom. i livsmedelslagen (23/2006) där det finns ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om utredning av och anmälan om matförgiftningar. Statsrådets förordning om utredning av matförgiftningsepidemier som sprids via livsmedel eller hushållsvatten ska i fortsättningen utfärdas med stöd av både hälsoskyddslagen och livsmedelslagen.

Enligt förslaget ska som nytt 3 mom. i 32 § i hälsoskyddslagen fogas ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda

närmare bestämmelser om utredning av och anmälan om epidemier orsakade av badvatten. Genom ändringen ska bestämmelserna om utredning av och anmälan om epidemier orsakade av badvatten, hushållsvatten och livsmedel förenhetligas.

I 49 a § i hälsoskyddslagen ska de gamla organisationsnamnen ändras som följer: Livsmedelsverket ändras till Livsmedelssäkerhetsverket, Folkhälsoinstitutet till Institutet för hälsa och välfärd och Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Dessutom ska det till paragrafen fogas nya 3 och 4 mom., som i tillämpliga delar motsvarar 40 § 1 och 2 mom. i livsmedelslagen.

2 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet.

Yttrande om propositionen har begärts av jord- och skogsbruksministeriet, Institutet för

hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Livsmedels- säkerhetsverket, regionförvaltningsverken, Finlands Kommunförbund rf och Zoonos- centret. Det kom in sammanlagt sex utlåtan- den. Remissinstanserna anser förslaget vara motiverat.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 december 2011.

Med stöd av vad som anförts ovan före- läggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälsoskyddslagen (763/1994) 20 a § 3 mom. och 49 a §, sådana de lyder i lag
24/2006, och
fogas till 32 §, sådan den lyder i lag 1223/2002, ett nytt 3 mom. som följer:

20 a §

*Förebyggande av sjukdomar som sprids med
hushållsvatten*

Närmare bestämmelser om utredning av
och anmälan om epidemier förorsakade av
hushållsvatten utfärdas genom förordning av
statsrådet.

32 §

*Närmare bestämmelser om bostäder, all-
männa områden och inrättningar*

Närmare bestämmelser om utredning av
och anmälan om epidemier förorsakade av
sådan badvatten som avses i 29 § får utfär-
das genom förordning av statsrådet.

49 a §

Undersökningslaboratorier

De för myndigheterna avsedda undersök-
ningar som förutsätts i denna lag och i be-

stämmelser som utfärdats med stöd av den
ska utföras i ett laboratorium som Livsme-
delssäkerhetsverket har godkänt.

Laboratoriet ska ha ett skriftligt kvalitets-
system och laboratoriet ska kunna påvisa till-
förlitligheten hos de bestämningar det har
gjort. Laboratoriet ska dessutom ha den sak-
kunskap och tekniska beredskap som behövs
för undersökningarna.

Livsmedelssäkerhetsverket godkänner la-
boratorier på ansökan. Ett villkor för att ett
laboratorium ska godkännas är att det uppfyl-
ler de krav som ställs i 2 mom. Innan ett la-
boratorium godkänns ska Livsmedelssäker-
hetsverket be om ett utlåtande av Tillstånds-
och tillsynsverket för social- och hälsovår-
den, Institutet för hälsa och välfärd eller
Strålsäkerhetscentralen. Närmare bestämmel-
ser om villkoren för godkännande av under-
sökninglaboratorier utfärdas genom förord-
ning av statsrådet.

Ett godkänt laboratorium ska meddela
Livsmedelssäkerhetsverket om det sker bety-
dande ändringar i verksamheten, om verk-
samheten avbryts och om verksamheten upp-
hör. Ett godkänt laboratorium ska utan
dröjsmål underrätta uppdragsgivaren om un-
dersökningsresultat som tyder på en sanitär

olägenhet och sända de mikrobstammar som
isolerats från provet till Institutet för hälsa och välfärd. _____
Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 16 september 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

*Bilagor
Parallelltext*

Lag

om ändring av hälsoskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälsoskyddslagen (763/1994) 20 a § 3 mom. och 49 a §, sådana de lyder i lag 24/2006, och
fogas till 32 §, sådan den lyder i lag 1223/2002, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

20 a §

*Förebyggande av sjukdomar som sprids med
hushållsvatten*

Föreslagen lydelse

20 a §

*Förebyggande av sjukdomar som sprids med
hushållsvatten*

Om en anläggning som levererar hushållsvatten har fått veta att det hushållsvatten som anläggningen levererat har orsakat en epidemi eller om den misstänker att det hushållsvatten den levererar kan orsaka en epidemi, skall anläggningen omedelbart informera den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om detta och vidta åtgärder för att förbättra kvaliteten på hushållsvattnet.

Efter att ha fått vetskap om en epidemi som hushållsvattnet förorsakat eller om en misstanke om epidemi ska den kommunala hälsoskyddsmyndigheten utan dröjsmål göra en utredning i fallet och vidta åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids samt vidare informera Institutet för hälsa och välfärd och det behöriga regionförvaltningsverket om detta. (22.12.2009/1551)

Närmare bestämmelser om utredning av och anmälan om epidemier förorsakade av hushållsvatten utfärdas genom förordning av *social- och hälsovårdsministeriet*.

Närmare bestämmelser om utredning av och anmälan om epidemier förorsakade av hushållsvatten utfärdas genom förordning av *statsrådet*.

32 §

Närmare bestämmelser om bostäder, allmänna områden och inrättningar

Social- och hälsovårdsministeriet kan på sanitära grunder genom förordning utfärda närmare bestämmelser om fysikaliska, kemiska och biologiska faktorer i en bostad och annat vistelseutrymme.

Social- och hälsovårdsministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om

1) de sanitära bedömningsgrunderna för områden och inrättningar som avses i 28 §,

2) de hygieniska kvalitetskraven på, den regelbundna övervakningen av och tillhandahållandet av information om vattnet i en i 29 § avsedd allmän siminrättning, simhall och badanläggning samt av vattnet i en allmän bassäng för rekreation, rehabilitering och massage eller i en annan motsvarande allmän bassäng, samt

3) de hygieniska och övriga kvalitetskraven i fråga om badvattnet vid en allmän badstrand samt om kontrollen och förvaltningen av kvaliteten och tillhandahållandet av information om badvattnets kvalitet.

49 a §

Undersökningslaboratorier

De för myndigheterna avsedda undersökningar som förutsätts i denna lag och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den skall utföras i ett laboratorium som *Livsmedelsverket* har godkänt. *Laboratoriet* skall ha ett skriftligt kvalitetssystem och laboratoriet skall kunna påvisa tillförlitligheten hos de bestämningar det har gjort. Laboratoriet skall dessutom ha den sakkunskap och tekniska beredskap som behövs för undersökningarna.

Livsmedelsverket godkänner laboratorier på ansökan. Ett villkor för att ett laboratorium skall godkännas är att det uppfyller de krav

32 §

Närmare bestämmelser om bostäder, allmänna områden och inrättningar

Närmare bestämmelser om utredning av och anmälning om epidemier förorsakade av sådant badvatten som avses i 29 § får utfärdas genom förordning av statsrådet.

49 a §

Undersökningslaboratorier

De för myndigheterna avsedda undersökningar som förutsätts i denna lag och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den ska utföras i ett laboratorium som *Livsmedelssäkerhetsverket* har godkänt.

Laboratoriet ska ha ett skriftligt kvalitetssystem och laboratoriet ska kunna påvisa tillförlitligheten hos de bestämningar det har gjort. Laboratoriet ska dessutom ha den sakkunskap och tekniska beredskap som behövs för undersökningarna.

Livsmedelssäkerhetsverket godkänner laboratorier på ansökan. Ett villkor för att ett la-

Gällande lydelse

som ställs i 1 mom. Innan ett laboratorium godkänns skall *Livsmedelsverket* be om ett utlåtande av *Social- och hälsovårdens produkt-tillsynscentral*, *Folkhälsoinstitutet* eller *Strålsäkerhetscentralen*. *Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om villkoren för godkännande av undersökningslaboratorier.*

Föreslagen lydelse

laboratorium ska godkännas är att det uppfyller de krav som ställs i 2 mom. Innan ett laboratorium godkänns ska *Livsmedelssäkerhetsverket* be om ett utlåtande av *Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården*, *Institutet för hälsa och välfärd* eller *Strålsäkerhetscentralen*. *Närmare bestämmelser om villkoren för godkännande av undersökningslaboratorier utfärdas genom förordning av statsrådet.*

Ett godkänt laboratorium ska meddela Livsmedelssäkerhetsverket om det sker betydande ändringar i verksamheten, om verksamheten avbryts och om verksamheten upphör. Ett godkänt laboratorium ska utan dröjsmål underrätta uppdragsgivaren om undersökningsresultat som tyder på en sanitär olägenhet och sända de mikrobstammar som isolerats från provet till Institutet för hälsa och välfärd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om utredning av livsmedels- eller vattenburna epidemier

Utfärdad i Helsingfors den 20

I enlighet med statsrådets beslut, fattat efter föredragning från social- och hälsovårdsministeriet,

föreskrivs med stöd av 45 § 2 mom. i livsmedelslagen (23/2006), sådant det lyder i lag 989/2007, och 20 a § 3 mom. och 32 § 3 mom. i hälsoskyddslagen (763/1994), sådana de lyder i lag /20 , som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs om utredning av livsmedels- eller vattenburna epidemier.

Förordningen tillämpas även på utredning av enskilda sjukdomsfall, om sjukdomsalstaren är exceptionellt farlig.

2 §

Definitioner

I denna förordning avses med

1) *livsmedels- eller vattenburna sjukdom* en infektion eller förgiftning som fåtts eller som misstänks ha fåtts genom förtäring av mat eller genom hushållsvatten eller badvatten; förgiftningen kan vara orsakad av en mikroorgan eller någon annan infektiös partikel eller av mikrober producerade toxiner eller andra ämnesomsättningsprodukter, en parasit, ett giftigt djur eller en giftig växt eller svamp eller ett kemiskt ämne,

2) *epidemi* ett fall där minst två personer har fått samma sjukdom med likartade symptom efter att ha förtärt mat eller hushållsvatten av samma ursprung eller efter att ha utsatts för samma vatten.

3 §

Utredning av livsmedels- eller vattenburna epidemier

Den kommunala myndigheten för livsmedelstillsyn och den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska, tillsammans med den myndighet som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom kommunen, på förhand bereda sig för och komma överens om utredningen av livsmedels- och vattenburna epidemier. Vid utredningen av en epidemi ska man utföra laboratorieundersökningar på de personer som insjuknat, undersökningar av de livsmedel eller det vatten som misstänks ha orsakat epidemin och epidemiologiska undersökningar.

Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för närmare undersökning, typning och uppföljning av alstrare av epidemier som isolerats från människor eller vatten. I fråga om alstrare av epidemier som isolerats från livsmedel, från produktionsmiljön i livsmedelslokaler och från primärproduktionsställen är Livsmedelssäkerhetsverket ansvarig myndighet. De nödvändiga forskningsmetoderna ska för enhetligas så att det är möjligt att göra en jämförelse av alstrare av epidemier från olika källor.

4 §

Utredningsarbetsgruppen

Den kommunala myndigheten för livsmedelstillsyn och den kommunala hälso- och skyddsmyndigheten ska tillsammans tillsätta en arbetsgrupp för utredning av epidemier. I utredningsarbetsgruppen ska ingå

- 1) chefläkaren vid hälsovårdscentralen eller den läkare som i instruktionen för hälsovårdscentralen utsetts som ansvarig för smittsamma sjukdomar,
- 2) hälsovårdscentralens kontaktperson för smittsamma sjukdomar,
- 3) den tjänsteinnehavare som leder den tillsyn som avses i livsmedelslagen (23/2006) och hälsoskyddslagen (763/1994),
- 4) kommunens tjänsteveterinär,
- 5) den kommunala tjänsteinnehavare som övervakar kvaliteten på livsmedel, hushållsvatten och badvatten, och
- 6) en företrädare för den instans som ansvarar för vatten och avlopp i området.

Arbetsgruppen ska vid behov kompletteras för att en tillräcklig sakkunskap ska kunna säkerställas.

Utredningsarbetsgruppen ska

- 1) se till att de epidemiologiska undersökningar och laboratorieundersökningar som behövs för att utreda en epidemi utförs,
- 2) samordna de åtgärder som syftar till att få epidemin under kontroll,
- 3) svara för informationen mellan de myndigheter och laboratorier som utför undersökningarna,
- 4) vid behov vara i kontakt med sjukvårdsdistriktet, sakkunniga och myndigheter,

- 5) informera om en epidemi till befolkningen och medierna,
- 6) göra anmälningar enligt denna förordning till andra myndigheter, och
- 7) genomföra andra behövliga utredningar.

5 §

Anmälan om misstanke

Efter att ha fått vetskap om en misstänkt livsmedels- eller vattenburen epidemi ska utredningsarbetsgruppen utan dröjsmål göra en anmälan om misstanke till Institutet för hälsa och välfärd och de regionförvaltningsverk som saken gäller.

Anmälan om misstanke behöver dock inte göras, om samtliga insjuknade hör till samma matlag och det inte finns särskilda skäl till anmälan.

Anmälan om misstanke ska göras på det sätt som Institutet för hälsa och välfärd bestämmer. Anmälan om misstanke och uppgifterna i den ska utan dröjsmål sändas till Institutet för hälsa och välfärd och de sjukvårdsdistrikt som saken gäller. I fråga om epidemier som misstänks vara vattenburna ska uppgifterna dessutom sändas till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Av anmälan om misstanke ska framgå

- 1) platsen och tidpunkten för den misstänkta epidemin,
- 2) den misstänkta smittkällan för epidemin,
- 3) epidemins sannolika omfattning,
- 4) de myndigheter som lokalt ansvarar för utredningen av epidemin, och
- 5) kontaktuppgifterna för dem som ger ytterligare information om innehållet i anmälan.

6 §

Anmälan om epidemiutredning

Utredningsarbetsgruppen ska göra anmälan om utredning av en epidemi orsakad av livsmedel eller hushållsvatten till Livsmedelssäkerhetsverket och de regionförvaltningsverk som saken gäller. Anmälan om en epidemi

som misstänks vara orsakad av hushållsvatten ska utan dröjsmål sändas vidare till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Utredningsarbetsgruppen ska göra anmälan om utredning av en epidemi orsakad av badvatten till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och de regionförvaltningsverk som saken gäller.

Utredningsanmälan ska göras på det sätt som Livsmedelssäkerhetsverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården bestämmer. Anmälan om utredning ska lämnas in till myndigheten så snart som möjligt efter det att utredningsarbetet har slutförts, dock senast inom tre månader från det att epidemin upphört.

Av anmälan om utredning ska framgå

- 1) platsen och tidpunkten för epidemin,
- 2) antalet exponerade, insjuknade, personer som varit i behov av sjukhusvård och antalet döda,
- 3) symptomen och sjukdomsbilderna,
- 4) det livsmedel eller vatten som misstänks eller har bekräftats ha överfört epidemin,
- 5) det misstänkta livsmedlets eller hushållsvattnets ursprung och tillverkare eller motsvarande uppgifter,
- 6) fel som upptäckts i hanteringen av det misstänkta livsmedlet eller vattnet samt platsen där den felaktiga hanteringen ägt rum,
- 7) utförda epidemiologiska undersökningar,
- 8) utförda laboratorieundersökningar, deras antal och resultaten av dem,
- 9) misstänkt eller bekräftad alstrare av epidemin, och
- 10) korrigerande åtgärder genom vilka epidemin har fått under kontroll samt åtgärder som syftar till att förebygga en motsvarande epidemi i framtiden.

7 §

Utrednings- och uppföljningsregister

I 83 § 5 mom. i livsmedelslagen finns bestämmelser om det register som Livsmedels-

säkerhetsverket för över utredningsanmälningar om epidemier orsakade av livsmedel eller hushållsvatten.

Registeruppgifterna ska finnas tillgängliga för Institutet för hälsa och välfärd, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården samt regionförvaltningsverken.

8 §

Lämnande av uppgifter till kommissionen

Livsmedelssäkerhetsverket ska årligen före utgången av maj sända Europeiska kommissionen en sammanfattning av föregående års utredningar av epidemier som har spritts via livsmedel eller hushållsvatten.

Livsmedelssäkerhetsverket ska sända de i 1 mom. avsedda uppgifterna till Institutet för hälsa och välfärd innan uppgifterna sänds till kommissionen.

9 §

Sammandrag

Livsmedelssäkerhetsverket ska i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd för nationella behov samla och evaluera uppgifterna i utredningarna om epidemier orsakade av livsmedel eller hushållsvatten och av dem göra ett sammandrag, som ska publiceras minst vart tredje år.

10 §

Lämnande av uppgifter till internationella organ

Livsmedelssäkerhetsverket är Finlands kontaktmyndighet inom Världshälsoorganisationens system för uppföljning av epidemier orsakade av livsmedel eller hushållsvatten inom det europeiska området och ska på begäran lämna ut uppgifter ur sitt register till internationella organisationer. Övriga myndigheter kan använda uppgifterna i registret i den internationella rapportering som de ansvarar för.

11 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 2011

Genom denna förordning upphävs social- och hälsovårdsministeriets förordning om utredning av matförgiftningsepidemier som sprids via livsmedel eller vatten (251/2007).

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

Regeringssekreterare Helena Korpinen